UN MILIARD DE GÂNDURI MURDARE. CE NE SPUNE PORNOGRAFIA ONLINE DESPRE SEXUALITATE

Autor: Petru Dimitriu | 20 iulie 2023

Un studiu efectuat între anii 2009 și 2010 a estimat că aproximativ 13% dintre toate căutările efectuate pe Internetul public anglofon aveau ca obiect găsirea de materiale din categoria numită eufemistic *conținut adult*.[1] O altă statistică, circulată mai mult ca o legendă urbană – totuși esențială în construirea unui mit cu un important sâmbure de adevăr –, afirma că aproape o treime din tot traficul vehiculat pe internet ar reprezenta conținut pornografic. Cert este că pornografia, ca toate tipurile de conținut, s-a bucurat de o expansiune și o democratizare fără precedent odată cu adventul internetului, fiind totodată capitalizată în continuare puternic de casele de producție. Dezvoltarea pornografiei online a generat și noi provocări informatice în ceea ce privește gestionarea fluxului imens de date și a numărului de utilizatori care consumă acest conținut, uneori cu nesaț și, nu de puține ori, cu plată – așadar, cu pretenții explicite de calitate.

De altfel, cea mai mare companie producătoare și livratoare de conținut adult, funcționează, în esență, ca o companie de IT. Sub un nume care nu ar ridica altminteri suspiciuni, compania MindGeek, având un puternic centru de dezvoltare IT chiar la București, este entitatea care operează cel mai popular site de conținut pornografic din lume, alături de o serie de celebre studiouri de producție. Un internaut inocent ar putea fi indus în eroare la o privire pe site-ul de prezentare al MindGeek, singurul indiciu puternic cu privire la nișa de expertiză a companiei fiind schema de culori a site-ului (portocaliu-negru). Aflăm de pe acest site că avem de-a face cu o companie ce dezvoltă soluții de livrare digitală a conținutului de entertainment, efectuează procesări de date vaste (Big Data) și chiar oferă servicii web dezvoltate în regim propriu, printre care și un serviciu de livrare țintită a reclamelor. Nimic fals și nimic surprinzător în toate acestea, căci, din nou, ne putem imagina că gestionarea unui asemenea volum de date într-o manieră fiabilă și – mai ales! – securizată, a necesitat încă de timpuriu dezvoltarea unor

soluții tehnice deosebit de complexe.

Nu ar trebui să mai fie o surpriză nici faptul că datele pe care le introducem și comportamentul nostru în mediul online sunt, așadar, înmagazinate și studiate de companiile al căror interes permanent este să mențină ridicată relevanța conținutului livrat, folosindu-se de infrastructuri foarte avansate. Nu este niciun secret că platforme precum Facebook, TikTok, Google sau Amazon colectează în permanență astfel de date și este de la sine înțeles că nici site-urile pornografice nu fac excepție. În acest sens, cartea *„A Billion Wicked Thoughts”* (în traducere liberă, „Un miliard de gânduri murdare”), publicată în 2011 și având drept coautori pe doctorii în neuroștiințe Sai Gaddam și Oggi Ogas, realizează o fascinantă sinteză a sexualității umane, având drept punct de plecare statistici ale consumului de pornografie în mediul online, prezentate franc, direct, fără ocolișuri. Întreținând un ton relaxat, dar serios, pe alocuri academic, ocazional punctat de umor decent, lucrarea este o lectură ușoară, captivantă și revelatoare. Ferindu-se de judecăți morale, cartea prezintă și discută multiple statistici despre popularitatea unor termeni de căutare (reproduși direct, în toată obscenitatea lor), cât și fragmente din povestiri erotice contemporane, toate acestea realizând o pătrundere fascinantă, dacă nu chiar șocantă, în intimitatea cea mai adâncă, până acum presupusă ermetică, a milioane și milioane de internauți spectatori de pornografie, posibil aflați sub falsa impresie că navigarea lor este întru totul discretă și complet lipsită de urme.

Iar datele prezentate în această lucrare ne încredințează, dacă era nevoie, că suntem mult mai asemănători decât diferiți, evidențiind în același timp și comportamente care funcționează ca un discriminant foarte bun pentru diferite grupuri sociale. Avem ocazia să remarcăm statisticile care confirmă, de pildă, că bărbații preferă într-o majoritate covârșitoare pornografia grosolană, cu un context narativ redus sau inexistent și în care accentul cade pe performanța actului în sine și „contemplația” unor detalii de fizionomie specifice[2]. De cealaltă parte, femeile preferă tot într-o majoritate covârșitoare poveștile erotice scrise, jalonate de intrigi, tandrețuri[3] și, mai ales, bărbați alfa,[4] adesea „îmblânziți” în mod spectaculos de către protagonista-eroină. Preferințele agregate la nivel de gen sunt bine delimitate – bărbații fiind, în general, plictisiți de alegerile femeilor în materie de pornografie, iar femeile – scârbite de cele ale bărbaților; de fapt, atât de improbabil este ca o femeie să plătească pentru a viziona pornografie, încât cel mai utilizat serviciu de procesare a plăților pentru astfel de site-uri marchează în mod implicit plățile efectuate folosind carduri bancare deținute de femei drept potențiale fraude[5].

Cu toate că în anul 2023 au un potențial deloc neglijabil de a genera controverse, alte aspecte ce par a fi demonstrate decisiv de statisticile de vânzări și accesări coroborate magistral cu diverse studii în neuroștiințe sunt preferința puternică a femeilor pentru bărbații hipergamici (indicată, printre altele, de detaliul că în literatura de dragoste,

trofeul protagonistei este cel mai adesea superior acesteia pe scara socială, chiar dacă aceasta înseamnă că este profesor, CEO sau chiar pirat)[6], dar și mecanismele neurobiologice străvechi care guvernează răspunsurile sexuale ale bărbaților – indicate, printre altele, și de un experiment în care imaginea decupată a crestei unei găinușe funcționează ca un stimul suficient pentru a produce interesul sexual din partea cocoșilor[7].

Nu sunt omise nici minoritățile sexuale – atât femeile lesbiene, cât și bărbații gay sunt discutați în capitole separate, unde sunt menționate întrepătrunderi și alternări interesante ale comportamentelor tipice orientărilor majoritare cis-gen. O concluzie surprinzătoare se referă la tiparele care suscită interesul bărbaților gay. Deși coloratele parade LGBTQ (în care Q-ul, venind de la termenul *queer*, este, de fapt, elementul predominant[8]) ne-ar putea sugera că principalul ideal masculin gay este un bărbat efeminat, molatec, semi-travestit, statisticile prezentate sugerează că acest ideal ar fi reprezentat, de fapt, de un bărbat cu un caracter masculin pronunțat, eventual chiar heterosexual, care exprimă o bărbăție asertivă și completă[9]. Autorii postulează că fundamentul psihosexual care guvernează comportamentul bărbaților gay este același cu cel al bărbaților heterosexuali, doar obiectul interesului fiind comutat de la trăsăturile de fizionomie feminine la cele masculine[10].

Diversitatea preferințelor și a fetișurilor este reamintită frecvent, conform maximei „dacă-ți poți imagina un lucru, atunci există pornografie cu acel lucru”[11]. Notabil este, de asemenea, că există fetișuri foarte comune (precum raportul sexual între persoane de vârste de diferență considerabilă[12]), dar și fetișuri amalgamate pe cale culturală, fiind amintit exemplul personajului Savitta Bhabhi[13], soția indiană adulteră care, sub aparența unei casnice tipice, flirtează cu persoane diverse, indiferent de casta din care fac parte, pentru a-și satisface dorințele și fanteziile, în ciuda pericolului unui oprobriu sever.

După parcurgerea statisticilor abundente și a comentariilor destul de ample care constituie această lucrare, pare că revelația principală a cărții este pe cât de frapantă, pe atât de banală: bărbații și femeile au, în general, viziuni și așteptări radical diferite despre dimensiunea sexual-romantică a vieții. Și de aici – întrebarea, la fel de banală: Chiar este cu adevărat nevoie să citim o astfel de carte pentru a ajunge la această concluzie? Voi prezenta în continuare două motive pentru care îndrăznesc să răspund la această întrebare afirmativ.

Primul motiv se referă la valul ideologic care mătură acum lumea occidentală mai aprig ca oricând: post-modernismul uniformizator, constructivismul social aplicat din ce în ce mai lipsit de discernământ, care păcălește eficient pe mulți afirmând că psihologia masculină și cea feminină sunt echivalente, comutabile, „fluide” sau, mai degrabă, nici nu există ca atare, fiind niște noțiuni instrumentalizate precum un pat al lui Procust de o societate intolerantă pentru a suprima o paletă mult mai largă de expresii ale sinelui

autentic în societate. În realitate, metricile prezentate (în special cele din prima jumătate a cărții) confirmă convingător că există comportamente comune, corespondențe clare și destul de consecvente, împământenite adânc în structura noastră neurologică, dar și excepții, care rămân, cel puțin momentan sau până la o probă contrarie, excepții în toată puterea cuvântului.

În al doilea rând, utilitatea cărții în actualul deceniu s-ar putea justifica și prin observația că, pentru generațiile recente (post-2000), aspectele revelate ar putea să nu mai fie evidente cu atât mai mult cu cât impresia pe care o lasă pornografia mai accesibilă ca oricând (îndeosebi cea preferată de bărbați), cât și hiper-sexualizarea din spațiul public, este că relațiile sexuale pot fi decuplate fără efecte adverse de relațiile afective și de oricare alte responsabilități care decurg din acestea. Dimpotrivă, aproape tragic, conținutul erotic preferat de femei, cel puțin cel studiat până acum, evidențiază tocmai contrariul.

Desigur, având în vedere unele concluzii îndrăznețe la care ne conduc, ne putem întreba, justificat, cât de relevante sau de calitative sunt metricile analizate de autori. La rândul ei, această întrebare ar putea fi defalcată în cel puțin două alte întrebări, al căror răspuns este substanțial mai greu de determinat: Este traficul de pornografie generat preponderent de o minoritate de internauți suferind de o concupiscență maladivă sau este, de fapt, rezultatul unui comportament modern mult mai răspândit decât ne-am imagina? Altfel spus, cât de mare este, cu adevărat, eșantionul utilizatorilor care își exprimă fanteziile sexuale sub forma termenilor de căutare studiați? În al doilea rând, cât de relevante (mai) sunt toate aceste date astăzi, la peste zece ani de la publicarea cărții? Și de asemenea, cât de mult și în ce direcții au evoluat preferințele consumatorilor în ultimul deceniu și care a fost influența reciprocă dintre preferințele acestora și producția de pornografie? Din fericire, datele agregate despre consumul digital de pornografie au început să iasă la suprafață, iar nouă ne rămâne să ne lepădăm de microbii ideologici pentru a le studia cu sinceritate; pentru acest demers, *cartea „A Billion Wicked Thoughts”* poate servi drept un reper bun în acest sens.

Rămâne cert faptul că navigarea pe internet nu este aproape niciodată lipsită de urme, chiar și atunci când amprentele utilizatorilor sunt anonimizate eficient înainte de a fi stocate. Este deja arhicunoscut printre specialiști, dar mai puțin evident pentru publicul larg, că atunci când introducem termeni de căutare într-un motor de căutare, pe site-urile de cumpărături sau pe cele cu conținut pornografic, cuvintele trimise sunt colectate, agregate și studiate pentru a ne înțelege mai bine, pentru a ne atrage, pentru a ne vinde reclame sau, după caz, pentru a ne manipula. De aceea, nici consumul de pornografie de pe site-urile de profil nu este o simplă recepție a unui conținut într-o presupusă intimitate digitală, ci dirijează activ, indirect dar concret, conținutul livrat celorlalți consumatori, promovând, cu fiecare clic captat, cu fiecare vizualizare contorizată și cu fiecare derulare video remisă către server, propriile preferințe sau

impulsuri de moment ale fiecărui vizitator într-o permanentă competiție obscură ce nu poate fi numită decât… perversă.

NOTE

1. Ogas O., Gaddam, S., “A Billion Wicked Thoughts”, Plume, 2011, p. 14. ↑
2. Ibidem, pp. 18-20. ↑
3. Ibidem. ↑
4. Ibidem, pp. 94-98. ↑
5. Ibidem, p. 22. ↑
6. Ibidem, pp. 94-98. ↑
7. Ibidem, p. 45. ↑
8. În acest sens, articolul „Homosexualitatea și ispitele minții moderne” al lui Tudor-Alexandru Jinga prezintă o opinie pertinentă cu privire la influența elementului *queer* în cultura mai largă a minorităților sexuale. ↑
9. Ogas, op. cit., p. 147. ↑
10. Ibidem, p. 149. ↑
11. Ibidem, p. 7. ↑
12. Ibidem, p. 27. ↑
13. Ibidem, p. 28. ↑

Imagine: Unsplash